

1959. évi IV. törvény
a Polgári Törvénykönyvről

- kivonat -

ÖTÖDIK RÉSZ
ÖRÖKLÉSI JOG

I. cím

AZ ÖRÖKLÉSI JOG ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

LI. fejezet

Általános szabályok

Hagyaték, örökség, öröklés

598. § Az ember halálával hagyatéka mint egész száll az örökösre (öröklés).

599. § (1) Örökölni törvény vagy végintézkedés alapján lehet.

(2) Amennyiben az örökhagyó után végintézkedés maradt, az öröklés rendjét ez határozza meg. Végintézkedés hiányában az öröklés rendjére a törvény az irányadó.

(3) Ha más örökös nincs, a hagyaték az államra száll. Az állam törvényes örökös.

Kiesés az öröklésből

600. § Kiesik az öröklésből

a) aki az örökhagyó előtt meghal;

b) aki a hagyatékot az öröklés megnyílásakor törvénytől fogva nem szerezheti meg;

c) aki az öröklésre érdemtelen;

d) aki lemondott az öröklésről;

e) akit az örökhagyó az öröklésből kizárt vagy kitagadott;

f) aki az örökséget visszautasította.

601. § (1) Törvény alapján nem örökölhet az örökhagyó házastársa, bejegyzett élettársa, ha az öröklés megnyílásakor a házastársak, bejegyzett élettársak között életközösség nem állott fenn, és az eset körülményeiből nyilvánvaló, hogy az életközösség visszaállítására nem volt kilátás.

(2) Az életközösség megszakadása előtt tett végintézkedés alapján nem örökölhet az örökhagyó házastársa vagy bejegyzett élettársa, ha az öröklés megnyílásakor a házastársak vagy a bejegyzett élettársak között életközösség nem állott fenn, kivéve ha a körülményekből az következik, hogy az örökhagyó végintézkedését azért nem vonta vissza, mert házastársát vagy bejegyzett élettársát az életközösség megszakadása ellenére is juttatásban kívánta részesíteni.

(3) Ha a házastársak vagy a bejegyzett élettársak között az öröklés megnyílásakor életközösség nem állott fenn, az örökhagyó házastársának, bejegyzett élettársának az öröklésből való kiesésére csak az hivatkozhat, aki a házastárs, bejegyzett élettárs kiesése folytán maga örökölne, vagy a végintézkedéssel reá rótt kötelezettségtől, illetőleg más tehertől mentesülne.

Érdemtelenység

602. § (1) Érdemtelen az öröklésre

- a) aki az örökhagyó életére tört;
- b) aki szándékos eljárásával az örökhagyó végakaratainak szabad nyilvánítását megakadályozta, vagy annak érvényesítését megghiúsította, illetőleg ezek valamelyikét megkísérelte;
- c) aki a hagyatékban való részesülés céljából az örökhagyó után törvényes öröklésre jogosult vagy az örökhagyó végintézkedésében részesített személy életére tört.

(2) Az érdemtelenység nem vehető figyelembe, ha az érdemteleniségre vezető magatartást - bárki ellen irányult is - az örökhagyó, illetőleg az, aki ellen irányult, megbocsátotta.

(3) Az érdemteleniségre csak az hivatkozhat, aki az érdemtelen személy kiesése folytán maga örökölné, vagy a végintézkedéssel reá rótt kötelezettségtől vagy más tehertől mentesülne.

Lemondás az öröklésről

603. § (1) Aki törvényes öröklésre jogosult, az örökhagyóval kötött írásbeli szerződésben egészben vagy részben lemondhat az öröklésről.

(2) A lemondást a szerződési akarat hiánya vagy fogyatékosága miatt ugyanúgy lehet megtámadni, mint a végrendeletet.

604. § (1) A lemondás csak akkor hat ki a lemondó leszármazóira, ha a megállapodás így szól, vagy ha az a kötelesrészt elérő kielégítés fejében történt.

(2) A meghatározott személy javára való lemondás kétség esetében csak arra az esetre szól, ha e meghatározott személy az örökhagyó után örököl. Az örökhagyó leszármazójának lemondása kétség esetében csak a többi leszármazó javára szolgál.

605. § (1) Az öröklésről való lemondás - ellenkező megállapodás hiányában - a kötelesrésztől való lemondást is jelenti. A kötelesrésztől való lemondás azonban nem jelent lemondást arról, ami a lemondóra más öröklési jogcímen hárul.

(2) A lemondás ellenkező megállapodás hiányában kiterjed arra is, amivel a lemondó hányada utóbb másnak kiesése következtében növekszik, úgyszintén arra a vagyonra, amelyet az örökhagyó a lemondás után szerzett, kivéve ha a szerzés az örökhagyó vagyonában olyan rendkívüli növekedést idézett elő, amelynek ismeretében a lemondó nyilatkozatát nem tette volna meg.

A kiesésre vonatkozó rendelkezések alkalmazása

606. § Az öröklésből kiesésre vonatkozó rendelkezéseket a házastárs, a bejegyzett élettárs haszonélvezeti joga, a kötelesrészt és a hagyomány tekintetében is alkalmazni kell azzal az eltéréssel, hogy a hagyományos kiesése - ha e vonatkozásban helyettesítés nem történt - a hagyománnyal terhelt személy mentesülését jelenti.

II. cím

TÖRVÉNYES ÖRÖKLÉS

LII. fejezet

Törvényes örökösök

A törvényes öröklés általános rendje

607. § (1) Törvényes örökös elsősorban az örökhagyó gyermeke.

(2) Több gyermek fejenként egyenlő részben örököl.

(3) Az öröklésből kiesett gyermek vagy távolabbi leszármazó helyén egymás közt egyenlő részekben a kiesett gyermekei örökölnek.

(4) Ha leszármazó nincs, a házastárs vagy a bejegyzett élettárs örököl.

608. § (1) Leszármazók, házastárs és bejegyzett élettárs hiányában az örökgyó szülői örökölnek fejenként egyenlő részben.

(2) Az öröklésből kiesett szülő helyén ennek leszármazói örökölnek olyan módon, mint a gyermek helyén annak leszármazói.

(3) Ha a kiesett szülőnek nincs leszármazója, egyedül a másik szülő, illetőleg annak leszármazói örökölnek.

609. § (1) Leszármazóknak, házastársnak, bejegyzett élettársnak, szülőknek és szülők leszármazóinak hiányában törvényes örökösök egyenlő részekben az örökgyó nagyszülői.

(2) Az öröklésből kiesett nagyszülő helyén ennek leszármazói örökölnek ugyanúgy, mint a kieső szülő helyén ennek leszármazói.

(3) Ha a kiesett nagyszülőnek leszármazója nincs, helyette nagyszülőpárja, ha pedig ez is kiesett, ennek helyén leszármazója örököl.

(4) Ha valamelyik nagyszülőpár kiesett, és helyükön leszármazójuk nem örökölhet, az egész hagyatékat a másik nagyszülőpár vagy ezek leszármazója örökli.

610. § Ha sem az örökgyó nagyszülője, sem a nagyszülőktől leszármazó nem örökölhet, törvényes örökösök fejenként egyenlő részekben az örökgyó távolabbi felmenői.

Ági öröklés

611. § (1) Ha nem az örökgyó leszármazója a törvényes örökös, az örökgyóra valamelyik felmenőjéről öröklés vagy ingyenes juttatás útján hárult vagyontárgy ági öröklés alá esik.

(2) Ági öröklésnek van helye testvértől vagy a testvér leszármazójától örökölt vagy ingyenesen szerzett vagyontárgyra is, ha a vagyontárgyat a testvér vagy a testvér leszármazója az örökgyóval közös felmenőjétől örökölte vagy ingyenesen kapta.

(3) A vagyontárgy ági jellegét annak kell bizonyítania, aki arra ezen a címen öröklési igényt támaszt.

612. § (1) A szülő örökli azokat a vagyontárgyakat, amelyek róla vagy felmenőjéről hárultak az örökgyóra. A kieső szülő helyén leszármazói a törvényes öröklés általános szabályai szerint örökölnek.

(2) Ha sem az ági vagyontárgyak öröklésére jogosult szülő, sem szülői leszármazó nincs, a nagyszülő, ha nagyszülő sincs, az örökgyó távolabbi felmenője örökli azt a vagyontárgyat, amely róla vagy felmenőjéről hárult az örökgyóra.

(3) Ha ági örökös nincs, az ági vagyontárgy az örökgyó egyéb vagyonával esik egy tekintet alá.

613. § (1) Az ági öröklés szabályai nem terjednek ki

a) arra az ági vagyontárgyra, amely az örökgyó halálakor már nincs meg;

b) az ági vagyontárgy helyébe lépett vagy az ági vagyontárgy értékén vásárolt vagyontárgyra;

c) a szokásos mértékű ajándékra.

(2) Az örökgyó halálakor meg nem levő (átruházott, veszendőbe ment, felélt stb.) ági vagyontárgy pótlásának vagy értéke megtérítésének nincs helye.

(3) Tizenöt évi házasság vagy bejegyzett élettársi kapcsolat után a túlélő házastárssal vagy bejegyzett élettárssal szemben a szokásos mértékű berendezési és felszerelési tárgyakra ági öröklés címén nem lehet igényt támasztani.

614. § (1) Az ági vagyontárgyat természetben kell kiadni.

(2) Ha a természetben való kiadás célszerűtlennek mutatkozik, a bíróság az ági vagyontárgy értékének pénzbeli kiegyenlítését rendelheti el.

A házastárs, bejegyzett élettárs haszonélvezeti joga

615. § (1) Az örökgyó házastársa, bejegyzett élettársa örökli mindannak a vagyonnak a haszonélvezetét, amelyet egyébként nem ő örököl (özvegyi jog).

(2) Ha a házastárs vagy a bejegyzett élettárs új házasságot köt, vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít, haszonélvezeti joga megszűnik.

616. § (1) A házastárs vagy a bejegyzett élettárs haszonélvezetének korlátozását csak a leszármazók kérhetik.

(2) A haszonélvezet korlátozásának bármikor helye van, a korlátozás azonban csak olyan mértékű lehet, hogy a korlátozott haszonélvezet a házastárs vagy a bejegyzett élettárs szükségleteit biztosítsa, figyelembe véve az általa örökölt vagyontárgyakat, valamint saját vagyonát és munkájának eredményét is.

(3) Mind a házastárs, mind a bejegyzett élettárs, mind az örökösök kérhetik a házastárs, bejegyzett élettárs hasznélvezeti jogának megváltását. A házastárs vagy a bejegyzett élettárs által lakott lakásra, az általa használt berendezési és felszerelési tárgyakra fennálló hasznélvezet megváltását nem lehet kérni.

(4) A házastársat, és a bejegyzett élettársat a megváltásra kerülő vagyomból - természetben vagy pénzben - olyan rész illeti meg, amelyet mint az örökgyó gyermeke törvényes örökösöként a leszármazókkal együtt örökölne. Ági öröklés esetén a házastársat, és a bejegyzett élettársat az ági vagyon egyharmada illeti meg.

(5) A megváltást a hagyatéki eljárás során, ennek hiányában az öröklés megnyílásától számított egy éven belül a hagyatéki eljárásra egyébként illetékes közjegyzőnél kell kérni.

Az örökbefogadással kapcsolatos öröklési jogi szabályok

617. § (1) Az örökbefogadott - az örökbefogadás fennállása alatt - az örökbefogadó vér szerinti leszármazójaként örököl.

(2) Az örökbefogadás nem érinti az örökbefogadott törvényes öröklési jogát vér szerinti rokonai után.

(3) Az örökbefogadott után - ha az örökbefogadás az örökbefogadott életében nem szűnt meg - leszármazó, házastárs és bejegyzett élettárs hiányában az örökbefogadó, illetőleg annak rokonai örökölnek a törvényes öröklés szabályai szerint.

(4) Ha az örökbefogadott után sem az örökbefogadó, sem annak rokona nem örököl, törvényes örökösök az örökbefogadott vér szerinti rokonai.

618. § Titkos örökbefogadás esetén az örökbefogadott és vér szerinti rokonai között - az örökbefogadás fennállása alatt - nincs törvényes öröklési kapcsolat.

Osztályrabocsátás

619. § (1) Ha több leszármazó közösen örököl, mindegyik örökös köteles a hagyatéék értékéhez hozzászámítani annak az ingyenes adománynak az értékét, amelyben őt az örökgyó életében részesítette, feltéve hogy a hozzászámítást az örökgyó kikötötte, vagy a körülményekből arra lehet következtetni, hogy a juttatást a hozzászámítás kötelezettségével adta (osztályrabocsátás).

(2) A szokásos mértékű ajándékokat, valamint a tartásra rászorult leszármazók részére nyújtott tartást akkor sem kell osztályra bocsátani, ha azt az örökgyó kifejezetten kikötötte.

620. § (1) A hagyatéék, valamint az osztályrabocsátott ingyenes adományok tiszta értékének összeszámításával nyert együttes érték megfelelő arányos elosztása útján kell megállapítani az egy-egy örökösnek jutó örökrészt, és abból le kell vonni az örökös által osztályrabocsátott értéket.

(2) Az érték megállapításánál az adomány juttatáskori értékét kell számításba venni. Ha ennek az értéknek az alapulvétele bármelyik érdekeltre súlyosan méltánytalan, a bíróság az értéket az összes körülmények figyelembevételével állapítja meg.

621. § Ha az öröklésből kiesett személynek leszármazója van, ez utóbbi köteles a kiesett személy által kapott adományt osztályra bocsátani. Több leszármazónak az osztályrabocsátott értékek figyelembevételével kiszámított örökrészből a felmenő által kapott adományt a hagyatéékban való részesedés arányában kell levonni.

622. § Ha az örökös által osztályrabocsátott érték eléri vagy meghaladja az örökrészenek az osztályrabocsátott értékek figyelembevételével kiszámított értékét, őt a felosztásra kerülő hagyatéeki vagyomból kielégítettnek kell tekinteni, a többletet azonban visszatéríteni nem köteles. Ilyen esetben a hagyatéékot a többi örökös között a hagyatéékban nem részesülő örökösnek, valamint az ilyen örökös adományának figyelmen kívül hagyásával kell felosztani.

III. cím

VÉGINTÉZKEDÉSEN ALAPULÓ ÖRÖKLÉS

LIII. fejezet

A végrendelet

A végrendekezés joga

- 623. §** (1) Az örökhatározó halála esetére vagyonáról vagy annak egy részéről végrendelettel rendelkezhet.
(2) Végrendekezni csak személyesen lehet.

A végrendelet fajtái

- 624. §** (1) Végrendekezni lehet közvégrendelettel vagy írásbeli magánvégrendelettel; szóbeli végrendekezésnek csak a törvény által külön meghatározott esetekben van helye.
(2) Korlátozottan cselekvőképes személy csak közvégrendeletet tehet; végrendelete érvényességéhez sem a törvényes képviselő hozzájárulása, sem a gyámhatóság jóváhagyása nem szükséges.
(3) A vak, az írástudatlan, továbbá az, aki olvasásra vagy nevének aláírására képtelen állapotban van, írásbeli magánvégrendeletet nem tehet.

Közvégrendelet

- 625. §** (1) Közvégrendeletet közjegyző vagy bíróság előtt lehet tenni.
(2) Nem lehet érvényesen közvégrendeletet tenni olyan személy előtt, aki a végrendelezőnek vagy a végrendelező házastársának, bejegyzett élettársának hozzátartozója, gyámja vagy gondnoka.
(3) Érvénytelen az a juttatás, amely a közvégrendelet tételében közreműködő személy, valamint ennek hozzátartozója, gyámja, gondnoka, gyámoltja vagy gondnokoltja javára szól.
626. § A közvégrendelet alaki érvényességére a közjegyzői okiratok érvényességét szabályozó rendelkezések irányadók.

Írásbeli magánvégrendelet

- 627. §** Írásbeli magánvégrendeletet csak olyan nyelven lehet érvényesen tenni, amelyet a végrendelező ért, és amelyen írni, illetőleg olvasni tud.
- 628. §** (1) Az írásbeli magánvégrendeletet a végrendelező akár maga írhatja, akár mással írathatja.
(2) A gépirás akkor sem számít saját írásnak, ha magától a végrendelezőtől származik.
(3) Gyorsírással vagy a közönséges írástól eltérő egyéb jel- vagy számjegyírással készült magánvégrendelet érvénytelen.
- 629. §** (1) Az írásbeli magánvégrendelet érvényes, ha annak végrendeleti minősége, keltének helye és ideje magából az okiratból kitűnik, továbbá ha a végrendelező azt
- elejétől végig maga írja és aláírja; vagy
  - két tanú együttes jelenlétében aláírja, vagy ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is - e minőségük feltüntetésével - aláírják; vagy
  - aláírja és akár nyílt, akár zárt iratként a közjegyzőnél - végrendeletként feltüntetve - személyesen letétbe helyezi.
- (2) A több különálló lapból álló írásbeli magánvégrendelet csak akkor érvényes, ha minden lapját ellátták folyamatos sorszámozással, továbbá a végrendelező és - ha a végrendelet érvényességéhez tanúk alkalmazása szükséges - mindkét tanú aláírásával.
- 630. §** Az írásbeli magánvégrendelet érvényességének nem feltétele, hogy a tanú a végrendelet tartalmát ismerje, vagy tudjon arról, hogy végrendelet tételénél működött közre.
- 631. §** Az írásbeli magánvégrendelet érvénytelen, ha a tanú
- a végrendelező személyazonosságának tanúsítására nem képes;
  - kiskorú, vagy cselekvőképességet érintő gondnokság alatt áll;
  - írástudatlan.
- 632. §** (1) Az írásbeli magánvégrendelet tanúja vagy más közreműködő személy, illetőleg ezek hozzátartozója javára szóló juttatás érvénytelen, kivéve ha a végrendeletnek ezt a részét az örökhatározó sajátkezűleg írta és aláírta.
(2) A tanú, illetőleg a hozzátartozója részére szóló juttatás akkor sem érvénytelen, ha a végrendelezésnél - rajta kívül - két tanú működött közre.

Közös rendelkezések az írásbeli végrendeletekre

633. § Sem a közvégrendelet, sem pedig az írásbeli magánvégrendelet hatályát nem szünteti meg az, ha a végrendeletet tartalmazó okirat a végrendeletkező akarátán kívül álló okból megsemmisül, vagy egyébként nem található meg; ha azonban az írásbeli magánvégrendelet az örökhagyó birtokában maradt, de nem került elő, az ellenkező bizonyításáig azt kell feltenni, hogy az örökhagyó azt megsemmisítette.

Szóbeli végrendelet

634. § Szóbeli végrendeletet az tehet, aki életét fenyegető rendkívüli helyzetben van, és írásbeli végrendeletet egyáltalán nem vagy csak jelentékeny nehézséggel tehetne.

635. § (1) A szóbeli végrendelet akkor érvényes, ha a végrendeletkező két tanú együttes jelenlétében a tanúk által értett nyelven végakarátát egész terjedelemben szóval előadja, és ez alkalommal kijelenti, hogy szóbeli nyilatkozata az ő végrendelete.

(2) Az írásbeli magánvégrendelet tanújának személyére nézve, valamint az ő és hozzátartozója érdekeltségére tekintettel megállapított korlátozások a szóbeli végrendeletre is irányadók, a tanú írni tudása azonban a szóbeli végrendelet érvényességének nem kelléke.

LIV. fejezet

A végrendelet tartalma

Örökösnevezés

636. § (1) Az örökhagyó végrendeletében egy vagy több örököszt nevezhet.

(2) Örökös az, akinek az örökhagyó az egész hagyatékát, illetőleg annak meghatározott hányadát juttatja.

(3) Kétség esetében örökös az is, akinek az örökhagyó az egész hagyaték értékének jelentős részét tevő meghatározott egy vagy több vagyontárgyat juttat, ha az örökhagyó feltehető akarata szerint a részesítettnek a hagyatéki terhek viselésében is osztoznia kell.

A törvényes és a végrendeleti öröklés kapcsolata. Kizárás

637. § (1) Ha a nevezett örökösök részesedése a hagyatékot nem meríti ki, a többlet tekintetében törvényes öröklésnek van helye, amennyiben a törvény kivételt nem tesz, vagy a végrendeletből más nem következik.

(2) Az örökhagyó azt, aki törvényes örököse, vagy azzá válhat, akár más személynek örökössé nevezésével, akár végrendeletben tett kifejezett nyilatkozattal kizárhatja a törvényes öröklésből. A kizárást nem kell indokolni.

(3) A kötelesrészt meghaladó törvényes öröklésből a kötelesrészre jogosult is kizárható.

Az örökrész meghatározása. Növedékjog

638. § Ha az örökhagyó akár az egész hagyatékra, akár annak egy részére vagy valamely hagyatéki tárgyra több örököszt nevezett, és részesedésük mértékét nem határozta meg, a részesítettek egyenlő arányban örökölnék.

639. § (1) Ha az örökhagyó úgy nevezett több örököszt a hagyatékra vagy annak egy részére, hogy ezzel a törvényes öröklést kizárja, és valamelyik nevezett örökös nélkül esik ki, hogy helyettes örököse lenne, a hagyatékra ugyanerre a részére kinevezett többi örökös részesedése arányosan növekszik (növedékjog).

(2) Ha a kieső nevezett örökös az örökhagyónak törvényes örököse is lenne, a növedékjog alapján az örökhagyóval ugyancsak törvényes öröklési kapcsolatban álló többi nevezett örökös örökrésze arányosan növekszik, feltéve, hogy a kiesőnek nincs helyettes örököse, és a végrendeletből más nem következik.

(3) A meghatározott hagyatéki tárgyra nevezett örököszt csak az ugyanazon tárgyra nevezett másik örökös kiesése következtében és csak erre a tárgyra nézve illeti növedékjog.

Helyettes örökös

640. § (1) Az örökhagyó arra az esetre, ha az örökös az öröklésből kiesik, mást nevezhet örökössé (helyettes örökös).

(2) Ha a nevezett örökös az öröknyagónak egyben törvényes örököse is, kiesése esetére leszármazóját - ellenkező végrendeleti intézkedés hiányában - helyettes örökösnek kell tekinteni.

Hagyomány. Meghagyás

641. § (1) Hagyomány a hagyatékban meglevő valamely vagyontárgynak közvetlenül meghatározott személy részére juttatása, ha az ilyen részesedés nem minősül öröklésnek.

(2) Hagyományrendelet az is, ha az öröknyagó örökösét arra kötelezi, hogy a hagyományosnak vagyoni szolgáltatást teljesítsen.

(3) Hagyományt az örökös javára is lehet rendelni (előhagyomány). Hagyománnyal azt is lehet terhelni, aki maga is hagyományos (alhagyomány). Kétség esetében a hagyomány az örökösöt terhel.

(4) Ugyanarra a szolgáltatásra közösen nevezett hagyományosokat ugyanolyan feltétellel illeti egymás után a növedékjog, mint a meghatározott hagyatéki tárgyra nevezett örökösöket.

642. § (1) Az öröknyagó a hagyatékban részesülő személyt olyan kötelezettséggel is terhelheti, amelynek követelésére más nem válik jogosulttá (meghagyás). Olyan közérdekű meghagyás teljesítését azonban, amely szerződés tárgyaül alkalmas szolgáltatásban áll, az érdekelt szerv követelheti. Kétség esetében a meghagyás az örökösöt terhel.

(2) Ha feltehető, hogy az öröknyagó a részesítést a meghagyás teljesítéséhez kívánja kötni, a meghagyással terhelt a részesítést elveszti, ha a meghagyást nem teljesíti, vagy annak teljesítése neki felróható okból válik lehetetlenné.

643. § A hagyományra és a meghagyásra - amennyiben a rájuk vonatkozó rendelkezésekből más nem következik - a végrendeleti öröklés szabályait kell megfelelően alkalmazni.

LV. fejezet

A végrendelet érvénytelensége és hatálytalansága

A végrendelet érvénytelensége

644. § Két vagy több személynek bármilyen alakban ugyanabba az okiratba foglalt végrendeletkezése érvénytelen.

645. § (1) Az öröknyagó olyan végrendeleti intézkedése, amely szerint az örökségben vagy annak egy részében valamely eseménytől vagy időponttól kezdve az eddigi örökösöt más váltja fel, érvénytelen. Az elsősorban nevezett örökös halála esetére történt örökösnevezés azonban mint helyettes örökösnevezés megáll, ha annak feltételei megvannak.

(2) Ez a rendelkezés nem zárja ki a feltételtől vagy időponttól függő hagyományrendeletet. Az, aki a hagyomány tárgyát megszerezte, azzal - a feltétel vagy időpont bekövetkezéséig - sem élők között, sem halál esetére nem rendelkezhet. A hagyomány tárgyáül szolgáló ingatlanra az ingatlan-nyilvántartásban elidegenítési és terhelési tilalmat kell bejegyezni. Ez a rendelkezés harmadik személy jóhiszemű és ellenérték fejében szerzett jogát nem érinti.

646. § Annak örökössé nevezése, aki az öröknyagó halálakor még meg sem fogant, érvénytelen.

647. § (1) Az érthetetlen, lehetetlen vagy ellentmondó feltétel érvénytelen. A feltétel érvénytelensége azonban a végrendeleti rendelkezés érvényességét nem érinti, kivéve ha megállapítható, hogy az öröknyagó a rendelkezést a feltétel nélkül nem tette volna meg.

(2) A jogellenes felfüggesztő feltételhez kötött végrendeleti részesítés érvénytelen, a jogellenes bontófeltételt pedig nem kell figyelembe venni.

648. § A cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt álló személy végrendelete érvényes, ha a gondnokság alá helyezés oka a végrendeletkezés idején már megszűnt.

649. § (1) Érvénytelen a végrendeleti rendelkezés, ha

a) az öröknyagó tévedett nyilatkozata tartalmában, vagy ilyen tartalmú nyilatkozatot egyáltalán nem akart tenni;

b) az öröknyagót annak megtételére valaminek a téves feltevése vagy valamely utóbb meghiúsult várakozás indította;

c) az öröknyagót valaki jogellenes fenyegetéssel vagy tisztességtelen befolyással bírta rá az intézkedésre; feltéve mindegyik esetben, hogy az öröknyagó a rendelkezést különben nem tette volna meg.

(2) Az érvénytelen rendelkezés érvényes lesz, ha azt az öröknyagó utóbb a végrendeletre megszabott alakban jóváhagyja.

A végrendelet hatálytalansága

650. § (1) A végrendelet a visszavonással hatálytalanná válik. A visszavonásra - ha a törvény másként nem rendelkezik - a végrendelet tételére vonatkozó szabályok irányadók.

(2) Ha az örökhagyó újabb végrendeletet tesz, a korábbi végrendeletet visszavontnak kell tekinteni. A korábbi végrendeletnek az újabb végrendelet rendelkezéseivel nem ellentétes rendelkezései - ha az örökhagyó ellenkező akarata nem állapítható meg - hatályban maradnak.

651. § (1) Az írásbeli magánvégrendelet hatályát veszti, ha azt a végrendeletre képes örökhagyó, illetőleg az ő beleegyezésével más megsemmisíti, vagy az örökhagyó az akaratán kívüli megsemmisülésben megnyugszik.

(2) A közjegyzőnél letett magánvégrendelet hatályát veszti, ha azt a végrendeletre visszaveszi, kivéve ha a letett irat az írásbeli magánvégrendelet kellékeinek egyébként is megfelel.

(3) A szóbeli végrendelet hatályát veszti, ha az örökhagyó a szóbeli végrendeletre feltételül szolgáló helyzet megszűnése után megszakítás nélkül legalább három hónapon át nehézség nélkül alkothattott volna más alakban végrendeletet.

A végrendelet részleges érvénytelensége, illetőleg hatálytalansága

652. § Ha a végrendelet több rendelkezése közül valamelyik érvénytelen vagy hatálytalan, ez - feltéve, hogy az örökhagyó másként nem rendelkezik - a többi rendelkezés érvényességét, illetőleg hatályát nem érinti.

A végrendelet megtámadása

653. § A végrendelet érvénytelenségére, illetőleg hatálytalanságára csak az hivatkozhat, aki az érvénytelenség, illetőleg a hatálytalanság megállapítása esetében maga örököl vagy tehertől mentesül.

654. § A végrendelet érvénytelenségének, illetőleg hatálytalanságának megállapítására irányuló igényét a jogosult bármikor érvényesítheti.

LVI. fejezet

Öröklési szerződés

Az öröklési szerződés általános szabályai

655. § (1) Öröklési szerződéssel az örökhagyó arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás vagy életjáradék fejében örökösévé teszi.

(2) Az örökhagyó az öröklési szerződésben bármilyen végrendeleti rendelkezést tehet. Az örökhagyóval szerződő másik félnek az öröklési szerződésbe foglalt ilyen rendelkezése érvénytelen.

656. § Az öröklési szerződés érvényességére az írásbeli végrendeletre vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy korlátozottan cselekvőképes személy öröklési szerződésének érvényességéhez a törvényes képviselő hozzájárulása és a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges, továbbá, hogy a szerződésre akkor is a más által írt végrendelet alakításai irányadók, ha az valamelyik fél saját kézírásával készült. Jogszabály az öröklési szerződés érvényességét hatósági jóváhagyáshoz kötheti.

657. § (1) Az örökhagyó arról a vagyonáról, amelyet öröklési szerződéssel leköötött, sem élők között, sem halál esetére nem rendelkezhet. Az öröklési szerződéssel leköötött ingatlanra - az örökhagyóval szerződő fél javára - az ingatlan-nyilvántartásban elidegenítési és terhelési tilalmat kell bejegyezni.

(2) Ez a rendelkezés harmadik személy jóhiszemű és ellenérték fejében szerzett jogát nem érinti.

658. § (1) Az öröklési szerződés módosítására és megszűnésére azokat a rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek a tartási (életjáradéki) szerződésre vonatkoznak.

(2) A megszűnés, illetőleg a módosítás alakításaira az öröklési szerződés létrejöttére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ha azonban a szerződés a kötelező alakítások nélkül szűnt meg, és az ennek megfelelő tényleges állapot a felek egyező akaratából létrejött, a szerződés megszűnése a különben kötelező alakítások nélkül is érvényes.

Halál esetére szóló ajándékozás

659. § (1) Ha az ajándékozás azzal a feltétellel történt, hogy a megajándékozott az ajándékozót túléli, a szerződésre az ajándékozás szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szerződés alakiságaira az öröklési szerződés alakiságai az irányadók.

(2) Halál esetére szóló ajándékozás csak olyan juttatásra nézve érvényes, amely végrendelet esetében hagyománynak minősülne.

Rendelkezés várt öröklésről

660. § (1) Az örökhagyó leszármazói egymás között az örökhagyó életében is köthetnek szerződést várt örökségük tárgyában. Más személyek ilyen szerződést nem köthetnek.

(2) A szerződés csak írásban érvényes.

IV. cím

KÖTELESRÉSZ

LVII. fejezet

A kötelesrész és annak kielégítése

Kötelesrésze jogosultak

661. § Kötelesrész illeti meg az örökhagyó leszármazóját, házastársát, bejegyzett élettársát, továbbá szülőjét, ha az öröklés megnyíltakor az örökhagyó törvényes örököse, vagy végintézkedés hiányában az lenne.

Kitagadás

662. § Nem jár kötelesrész annak, akit az örökhagyó végintézkedésében érvényesen kitagadott. A kitagadás csak akkor érvényes, ha a végintézkedés annak okát kifejezetten megjelöli.

663. § (1) Kitagadásnak van helye, ha a kötelesrésze jogosult

- a) az örökhagyó után öröklésre érdemtelen lenne;
- b) az örökhagyó sérelmére súlyos bűncselekményt követett el;
- c) az örökhagyó egyenesági rokonainak, házastársának vagy bejegyzett élettársának életére tört, vagy sérelmükre egyéb súlyos büntetést követett el;
- d) az örökhagyó irányában fennálló törvényes eltartási kötelezettségét súlyosan megsértette;
- e) erkölcstelen életmódot folytat;
- f) jogerősen öt évi vagy azt meghaladó szabadságvesztésre ítélték.

(2) Házastársát vagy bejegyzett élettársát az örökhagyó házastársi, bejegyzett élettársi köteleességet durván sértő magatartása miatt is kitagadhatja.

664. § (1) A kitagadás érvénytelen, ha okát az örökhagyó végintézkedése előtt megbocsátotta, utólagos megbocsátással pedig a végintézkedés visszavonása nélkül is hatálytalanná válik.

(2) Ha a kitagadás érvénytelen, az örökösnek kötelesrésze van igénye. Az utólagos megbocsátással hatálytalanná váló kitagadás esetében az örökös az általános szabályok szerint örököl.

A kötelesrész mértéke és alapja

665. § (1) Kötelesrész címén a leszármazót és a szülőt annak fele illeti, ami neki - a kötelesrész alapja szerint számítva - mint törvényes örökösnek jutna.

(2) Ha a házastársat vagy a bejegyzett élettársat mint törvényes örököszt haszonélvezeti jog illetné meg, az ő kötelesrésze a haszonélvezeti jognak olyan korlátozott mértéke, amely szükségleteit biztosítja, figyelembe véve az általa örökölt vagyontárgyakat, valamint saját vagyonát és munkájának eredményét is. Egyébként a házastársat vagy a bejegyzett élettársat kötelesrésztül törvényes örökrészeinek fele illeti meg.

666. § (1) A kötelesrész alapja a hagyaték tiszta értéke, valamint az örökhagyó által élők között bárkinek juttatott adományok juttatáskori tiszta értéke.

(2) Ha az adománynak juttatáskori értékkel való számbavétele bármelyik érdekeltre súlyosan méltánytalan, a bíróság az adomány értékét az összes körülmények figyelembevételével állapítja meg.

(3) A hagyaték tiszta értékének kiszámításánál a hagyományokat és a meghagyásokat nem szabad teherként figyelembe venni.

667. § (1) Nem tartozik a kötelesrész alapjához

a) az örökhagyó által a halálát megelőző tizenöt évnél régebben bárkinek juttatott adomány értéke;

b) az olyan adomány értéke, amelyet az örökhagyó a kötelesrészre jogosultságot létrehozó kapcsolat keletkezését megelőzően juttatott;

c) a szokásos mértéket meg nem haladó ajándék értéke;

d) a házastárs, a bejegyzett élettárs és a tartásra rászorult leszármazók részére nyújtott tartás értéke;

e) az arra rászoruló más személynek ellenérték nélkül nyújtott tartás értéke a létfenntartáshoz szükséges mértékben.

(2) A kötelesrészre jogosultságot létrehozó kapcsolat házasságból, bejegyzett élettársi kapcsolatból származó, illetőleg a házastársak által örökbefogadott gyermek esetében a házasságkötés, a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése, egyébként pedig a gyermek fogamzása. Ha az örökhagyó több házasságot kötött, bejegyzett élettársi kapcsolatot létesített, a kötelesrészre jogosultságot létrehozó kapcsolat az első ilyen kapcsolat.

(3) A házastársat, és a bejegyzett élettársat haszonélvezet alakjában megillető kötelesrész alapjául csak a hagyatékban meglévő vagyontárgyak szolgálnak.

(4) Azt az adományt, amelynek betudását az örökhagyó elengedte, nem lehet a jogosult saját kötelesrészének alapjához hozzászámítani.

A kötelesrész kielégítésére szolgáló érték. Betudás

668. § (1) A kötelesrész kielégítésére szolgál mindaz, amit a jogosult a hagyatékból bármely címen kap, továbbá amit az örökhagyótól ingyenesen kapott, feltéve, hogy azt a kötelesrész alapjához hozzá kell számítani (betudás).

(2) Ha a kötelesrészre jogosult az öröklésből kiesett, leszármazójának kötelesrészébe be kell tudni mindannak az adománynak az értékét, amelyet ő és a kiesett felmenő kapott. Több leszármazó az adományt a hagyatékban való részesedésének arányában köteles betudni.

(3) Az örökhagyó a betudást - kifejezett nyilatkozással - elengedheti. A betudás elengedése más jogosult kötelesrészét nem sértheti.

Felelősség a kötelesrész kielégítéséért

669. § (1) A kötelesrész kiadását, illetőleg kiegészítését a következő sorrend szerint lehet követelni:

a) a kötelesrész kielégítéséért elsősorban a hagyatékban részesedő személyek felelnek;

b) a kötelesrésznek a hagyatékból ki nem elégíthető részéért az örökhagyó által a halálát megelőző tizenöt éven belül megadományozottak adományaik időbeli sorrendjére tekintet nélkül felelnek.

(2) Több személy felelősségének arányát juttatásaik figyelembe vehető értéke (670. §) határozza meg.

(3) Aki a juttatástól önhibáján kívül elesett, a kötelesrészért nem felel.

670. § (1) Aki juttatásban részesült, a kötelesrész kielégítéséért a juttatás egész értékével felel. A kötelesrészre jogosult azonban a juttatásnak csak azzal a részével felel, amely törvényes örökrészét meghaladja.

(2) A kötelesrészre jogosult házastársa, bejegyzett élettársa, leszármazója és ennek házastársa, bejegyzett élettársa mentesül a felelősség alól annyiban, amennyiben valamennyiük juttatásának értéke a kötelesrészre jogosult juttatásának értékével együtt sem haladja meg a kötelesrészre jogosult törvényes örökrészét. Ezt a rendelkezést nem lehet alkalmazni, ha a kötelesrészre jogosult igényét házastársával, bejegyzett élettársával, leszármazójával, illetőleg ennek házastársával, bejegyzett élettársával szemben érvényesíti.

(3) A törvényes örökrész ezekben az esetekben a kötelesrész alapja szerint kell számításba venni.

A kötelesrész kiadása

671. § (1) A kötelesrészt minden teher és korlátozás nélkül kell kiadni. Ha azonban a kötelesrész kiadása esetében a megmaradó vagyon a házastárs vagy a bejegyzett élettárs korlátozott haszonélvezetét sem biztosítaná, a kötelesrésznek a korlátozott haszonélvezetet biztosító részét csak a haszonélvezet megszűnése után lehet kiadni.

(2) Ha az örökhagyó a kötelesrészt jogosultnak korlátozással vagy terheléssel hagyott hátra vagyont, a korlátozás csak a kötelesrészen felüli többletre hatályos. Az örökhagyó azonban úgy is rendelkezhet, hogy a jogosult csupán a kötelesrészét kapja meg, ha a korlátozást vagy terhelést a kötelesrész tekintetében is el nem fogadja.

672. § (1) A kötelesrészt jogosult kötelesrészének pénzben való kiadását követelheti.

(2) Természetben jár a kötelesrész, ha ez volt az örökhagyó végintézkedéssel vagy élők között nyilvánított akarata.

(3) Ha a kötelesrész pénzben való kiadása akár a jogosultra, akár a kötelezettre sérelmes, a bíróság az összes körülmények mérlegelése alapján elrendelheti a kötelesrésznek egészben vagy részben természetben való kiadását.

V. cím

AZ ÖRÖKLÉS JOGI HATÁSAI

LVIII. fejezet

Az örökség megszerzése

Az öröklés megnyílta

673. § (1) Az öröklés az örökhagyó halálával nyílik meg.

(2) Az örökös az öröklés megnyíltával a hagyatékot, illetőleg annak neki jutó részét vagy meghatározott tárgyát (örökség) - elfogadás vagy bármely más jogcselekmény nélkül - megszerzi.

Az örökség visszautasítása

674. § (1) Az örökös az öröklés megnyílta után az örökséget visszautasíthatja. Az államot mint törvényes örökös az örökség visszautasításának joga nem illeti meg.

(2) Az örökös külön is visszautasíthatja

a)

b) a mezőgazdasági termelés célját szolgáló föld, a hozzá tartozó berendezés, felszerelési tárgyak, állatállomány és munkaeszközök öröklését, ha nem foglalkozik hivatásszerűen mezőgazdasági termeléssel.

(3) A feltételhez vagy időhöz kötött, a megszorítással tett, valamint a meg nem engedett részleges visszautasítás érvénytelen.

675. § (1) Ha az örökös az öröklés megnyílta után a visszautasítás jogáról kifejezetten vagy hallgatólag lemondott, az örökséget többé nem utasíthatja vissza.

(2) A visszautasítás jogáról való lemondás a hagyatéki eljárásra illetékes közjegyzőnél tett bejelentéssel történik.

(3) A visszautasítás jogáról való lemondásnak kell tekinteni az örökség olyan birtokba vételét vagy a hagyatékra vonatkozó egyéb olyan cselekményt is, amelyből az örökösnek az örökség elfogadására irányuló kétségtelen akarata tűnik ki. Lemondásnak minősül az is, ha az örökös a közjegyző által bármely érdekelt kérelmére kitűzött határidő alatt nem tesz az örökséget visszautasító nyilatkozatot.

Külön rendelkezések a hagyomány és a meghagyás tekintetében

676. § Az örökség megszerzésére vonatkozó rendelkezéseket a hagyomány és a meghagyás tekintetében is megfelelően alkalmazni kell.

LIX. fejezet

Az örökös jogállása

Hagyatéki tartozások

677. § (1) Hagyatéki tartozások:

- a) az örökhagyó illő eltemetésének költségei;
- b) a hagyaték megszerzésével, biztosításával és kezelésével járó szükséges költségek (hagyatéki költségek), valamint a hagyatéki eljárás költségei;
- c) az örökhagyó tartozásai;
- d) a kötelesrészen alapuló kötelezettségek;
- e) a hagyományon és a meghagyáson alapuló kötelezettségek.

(2) A hagyatéki tartozásnak ezen a minőségén és fennállásán nem változtat, hogy az - akár az öröklés megnyíltá előtt, akár utóbb - az örökös mint hitelező javára keletkezett.

678. § (1) A hagyatéki tartozások sorrendje szerint előbb álló csoportba eső tartozások a kielégítés alkalmával megelőzik a hátrább álló csoportba soroltakat.

(2) Abban a csoportban, amelyben az összes tartozások teljes kielégítésére lehetőség már nincs, kielégítésnek a követelések arányában van helye.

Felelősség a hagyatéki tartozásokért

679. § (1) Az örökös a hagyatéki tartozásokért a hagyaték tárgyaival és annak hasznaival felel a hitelezőknek. Amennyiben a követelés érvényesítésekor a hagyaték tárgyai vagy hasznai nincsenek az örökös birtokában, annyiban az örökös öröksége erejéig egyéb vagyonával is felel.

(2) Azokat a vagyontárgyakat azonban, amelyek nem kerültek az örökös birtokába, továbbá azokat a követeléseket és egyéb jogokat, amelyek nem voltak érvényesíthetők, valamint az átvett vagyontárgyak meg nem levő hasznait csak annyiban lehet az örökös felelőssége megállapításánál számításba venni, amennyiben az örökös ezektől neki felróható okból esett el.

(3) A házastárs, és a bejegyzett élettárs túrni köteles, hogy a házastársi, vagy bejegyzett élettársi haszonélvezetével terhelt vagyontól a hitelezők követeléseiket - a hagyományon és a meghagyáson alapuló követelések kivételével - kielégítsék. A kötelesrész a házastárs, és a bejegyzett élettárs korlátozott haszonélvezetét nem sértheti.

Kielégítés az örökös által

680. § (1) Amíg az örökös felteheti, hogy a hagyatéki tartozásokat a hagyaték teljesen fedezi, ha figyelmen kívül hagyja az örökhagyó által élők között ellenérték nélkül vállalt, valamint a hagyományon és meghagyáson alapuló kötelezettségeket, a tartozásokat a sorrend megtartása nélkül elégítheti ki. Ellenkező esetben csak a sorrend szerint (678. §) nyújthat kielégítést.

(2) Az a hitelező, akinek a hagyatékhoz tartozó valamely vagyontárgyon zálogjoga vagy külön kielégítésre igényt adó egyéb joga van, a biztosíték erejéig - a sorrendre tekintet nélkül - teljes kielégítést kereshet.

(3) Ha az örökös ezeket a rendelkezéseket neki felróható módon nem tartja meg, az emiatt kielégítetlenül maradt hitelezőnek egész vagyonával felel.

A hagyatéki hitelezők felhívása

681. § (1) Ha alaposan fel lehet tenni, hogy ismeretlen hagyatéki tartozások vannak, az örökös kérheti, hogy a közjegyző hívja fel a hagyatéki hitelezőket követeléseik bejelentésére.

(2) Az a hitelező, aki követelését a közjegyzői felhívásban megszabott határidő alatt nem jelentette be, a jelentkezésig történt kielégítéseket a sorrend megtartása és a csoportjához tartozók kielégítésének aránya szempontjából nem kifogásolhatja. Ha a hagyatéki osztály már megtörtént, az örököstársaktól csak az örökrészeikhez igazodó aránylagos kielégítését igényelheti, kivéve mindkét esetben, ha az örökösnek a követelésről a bejelentés nélkül is tudomása volt.

Az örökös jogállása

682. § (1) Több örököst a hagyatéki osztály előtt közösen illeti meg a hagyatéki vagyon.

(2) Az örököstársak közösségére a tulajdonközösség általános szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a hagyatéki osztály előtt hagyatéki követelés csak valamennyi örökös nevében és részére követelhető, az adós pedig csak valamennyi örökös kezéhez teljesíthet.

(3) A közösség a hagyatéki osztállyal szűnik meg. A hagyatéki osztály módját az örökhagyó végintézkedéssel rendezheti.

683. § (1) Az örökösök a közös hagyatéki tartozásokért mind a hagyatéki osztály előtt, mind pedig azt követően egyetemlegesen felelnek.

(2) Az örökös, akinek az örökhagyó a hagyatékból a szokásos mértékű ajándéknál nem nagyobb értékű meghatározott dolgot vagy jogot juttatott, a hagyatéki hitelezők követeléséért csak akkor felelős, ha a követelés a többi örökösétől nem hajtható be.

A hagyományos felelőssége a hagyatéki tartozásokért

684. § (1) A más hagyatéki hitelező sérelmével kielégített hagyományos a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint felel a hitelezőnek, amennyiben a hitelező az örököstől kielégítést nem szerezhette.

(2) A hagyományos az őt terhelő hagyomány és meghagyás tekintetében úgy felel, mint az örökös.